

Anvisning för ekonomiskt stöd

Östra Nylands välfärdsområde 2023

Nämnden för ordnande av tjänster 15.02.2023 § 13

Innehåll

1 Allmänt om ekonomiskt stöd.....	3
2 Utkomststödet struktur.....	4
2.1 Grundläggande utkomststöd som beviljas av FPA	4
2.2 Kompletterande utkomststöd	5
2.3 Förebyggande utkomststöd.....	5
2.4 Förfarande i frågor rörande utkomststöd	5
2.4.1 Ansökan	5
2.4.2 Beslut	6
2.4.3 Tilläggsutredningar	6
2.4.4 Utbetalning av utkomststöd	6
2.4.5 Tjänsteinnehavares beslutanderätt i utkomststöd	6
3 Grundläggande utkomststöd	7
3.1 Sänkt grunddel och den plan som uppställts i samband med den	7
3.1.1 Handlingsplan för att främja klientens förmåga att klara sig på egen hand	8
3.2 För stora boendekostnader	8
3.3 Övriga situationer.....	9
4 Kompletterande utkomststöd.....	9
4.1 Nödvändiga möbler och anordningar i hemmet.....	9
4.1.1 Inredning	10
4.1.2 Vitvaror och hushållsapparater	10
4.2 Kläder	10
4.2.1 Avvikande klädbehov.....	10
4.2.2 Romska kläder	11
4.3 Familjers särskilda situationer	11
4.3.1 Familjers gemensamma evenemang.....	11
4.3.2 Hobbyer och läger för barn.....	11
4.3.3 Idrottsutrustning för barn	12
4.3.4 Barntillbehör	12
4.3.5 Rekreativresor för en familj.....	12
4.4 Extra kostnader orsakade av studier	12
4.4.1 Studiematerial och -resor	12
4.4.2 Examensavgifter.....	14
4.5 Kompletterande utkomststöd för en ung persons eftervård	14
4.6 Situationer relaterade till hälsa och funktionsförmåga	15

4.6.1 Hobbyutgifter för personer över 18 år	15
4.6.2 Specialkost.....	15
4.6.3 Hälsa- och sjukvårdskostnader som inte ingår i det grundläggande utkomststödet.....	15
4.6.4 Klientavgifter	15
4.6.5 Resekostnader för sysselsättningsfrämjande verksamhet	17
4.6.6 Resekostnader för stödande av rehabilitering	17
4.6.7 Kostnader för skadedjursförgiftning	17
4.7 Särskilda situationer som berör invandrare	18
4.7.1 Mottagningspenning	18
4.7.2 Språkkurser.....	18
4.7.3 Översättning av intyg, medborgarskap och betalning av fakturor för klienter utan bankkonto	18
4.8 Begravning	19
4.8.1 Förfarande vid behandling av begravningsbidrag	19
4.8.2 Bouppteckning.....	20
4.8.3 En avliden person utan anhöriga	20
4.9 Övriga situationer.....	20
4.9.1 Intressebevakning	20
4.9.2 Tryggande av skuldsanering.....	21
4.9.3 Hyresgaranti.....	21
5 Förebyggande utkomststöd	21
5.1 Förfaringssätt.....	22
5.2 Kriterier för beviljande av förebyggande utkomststöd.....	22
5.3 Akuta krissituationer.....	22
5.4 Försummelse av boendeutgifter.....	23
5.5 Tillfälligt boende för en bostadslös klient.....	24
6 Återkrav av utkomststöd	24
6.1 Återkrav av förmögenhet.....	24
6.2 Återkrav av utkomststöd på grundval av vilseledande uppgifter	25
6.3 Återkrav av emotsedd förmån	25
6.4 Återkrav av utbetalt utkomststöd som eftervård	25
Bilagor.....	26

1 Allmänt om ekonomiskt stöd

Den största delen av socialservicen enligt socialvårdslagen är så kallade anslagsbundna tjänster, för vilkas beviljande välfärdsområdet kan använda bedömning. Beviljandet av även dessa tjänster ska dock alltid grunda sig på en individuell bedömning av servicebehov och ingen klientgrupp kan uteslutas från omfattningen av en tjänst utgående från välfärdsområdets riktlinjer. Vid ordnandet av tjänster är det i första hand nödvändigt att ta hänsyn till vad som stadgas i socialvårdslagens 12 § och 13 § om tryggheten av nödvändig omsorg och försörjning samt barnets hälsa och utveckling. Välfärdsområdet ska ordna nödvändiga tjänster. På motsvarande sätt som i socialvårdslagen förordnas skyldighet att anteckna nödvändiga tjänster i klientplanen. Tjänster för personer i behov av särskilt stöd tryggas enligt beslutsordningens 46 §.

Socialvårdslagens 12 § Tryggheten av nödvändig omsorg och försörjning

Alla som vistas i ett välfärdsområde har rätt att i brådskande fall få socialservice som baserar sig på hans eller hennes individuella behov, så att hans eller hennes rätt till nödvändig omsorg och försörjning inte äventyras. I andra än brådskande fall har en person rätt att få tillräckliga socialvårdstjänster av det välfärdsområde inom vars område personen har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994), om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Personkretsen för ordnande av socialvård stadgas i socialvårdslagens 57 §. Beviljandet av utkomststöd stadgas separat i lagen om utkomststöd (1412/1997).

Socialvårdslagens 13 § Tryggheten av barnets hälsa och utveckling

Ett barn och dess familj har rätt att utan dröjsmål få socialservice som är nödvändig med tanke på barnets hälsa eller utveckling. Servicen ska ordnas i tillräcklig omfattning under de tider på dygnet då den behövs. Servicen ska stödja föräldrarna, vårdnadshavarna och andra personer som svarar för barnets vård och fostran i fostran av och omsorgen om barnet.

Beviljande av utkomststöd grundar sig på lagen om utkomststöd (1412/1997). Social- och hälsovårdsministeriet har 2013 utarbetat en handbok för kommuner om tillämpningen av lagen om utkomststöd. Handboken har inte uppdaterats sedan det grundläggande utkomststödet överfördes till FPA:s ansvar från början av 2017. FPA har egna tillämpningsanvisningar för sina förmånshandläggare, som även finns på FPA:s webbplats. Dess innehåll citeras i kursiv stil i de här anvisningarna.

Tillämpningshandboken 2013 för utkomststöd motsvarar inte den nya situationen då både FPA och välfärdsområdet tillämpar lagen om utkomststöd. De riktlinjer som presenteras i handboken, rättsfallen och högsta förvaltningsdomstolens fastställda beslutspraxis är dock fortfarande aktuella i många avseenden och handboken kan användas i tillämpliga delar.

Såsom social- och hälsovårdsministeriet betonar i handboken ska primära åtgärder fortfarande användas innan utkomststöd beviljas. Sådana är till exempel att sänka klientavgiften för social- och hälsovårdstjänster eller att inte debitera avgiften i enlighet med lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. På grund av utkomststödet roll att användas i sista hand förutsätts klienten söka de primära förmånerna.

Anvisningarna definierar kriterierna för beviljandet av stöd i östra Nyland, så att de som är i behov av utkomststöd behandlas så jämlikt som möjligt. En avvikelse från anvisningarna ska grunda sig på en lag, högre normanvisning (SHM:s handbok, riktlinjer, juridisk praxis) och klientens individuella situation.

2 Utkomststödets struktur

Utkomststödet är indelat i grundläggande utkomststöd som beviljas av FPA och kompletterande och förebyggande utkomststöd som beviljas av välfärdsområdet. Man kan bara delvis ge anvisningar för användningen av kompletterande och förebyggande utkomststöd eftersom stödet i regel alltid är en del av socialarbetets plan och det ekonomiska stödet används som ett verktyg i planen. Det grundläggande utkomststödet och det kompletterande utkomststödet räknas till det egentliga utkomststödet som är en subjektiv rättighet. Det förebyggande stödet är däremot en förmån som välfärdsområdet fattar beslut om från fall till fall.

2.1 Grundläggande utkomststöd som beviljas av FPA

Grundläggande utkomststöd kan erhållas av en person eller familj vars inkomster och tillgångar inte räcker till för nödvändiga vardagliga utgifter. Grundläggande utkomststöd kan fås för utgifter som den grunddelen täcker och för andra grundläggande utgifter. Grunddelen är ett fast belopp avsett för nödvändiga utgifter i det vardagliga livet. Dessa utgifter beaktas alltså inte separat i det grundläggande utkomststödet utan ingår i grunddelens helhet.

Med grunddelen täcks

- matkostnader
- klädutgifter
- mindre sjuk- och hälsovårdskostnader (t.ex. egenvårdsläkemedel)
- utgifter för personlig hygien och hemmets renhållning
- användning av lokaltrafik
- tidningsprenumeration
- användning av telefon och telekommunikation
- hobby- och rekreationsverksamhet
- övriga motsvarande utgifter som hör till personens och familjens vardagliga försörjning.

Följande beaktas som övriga grundutgifter i rimlig storlek:

- boendekostnader (t.ex. hyra, vederlag, underhållskostnader för egnahemshus, hushållsel och hemförsäkring)
- nödvändiga flyttkostnader och hyresgarantier
- andra utgifter än de som ingår i grunddelen för den offentliga sjuk- och hälsovården (t.ex. hälsovårdscentralens kundavgifter, självrisker för receptbelagda läkemedel och glasögon)
- kostnader för kommunal barndagvård samt skolbarns för- och eftermiddagsverksamhet
- utgifter som en distansförälder har för att träffa barnet i den mån de grundar sig på ett avtal som bekräftats av välfärdsområdets socialvård eller ett domstolsbeslut
- anskaffningskostnader för ett nödvändigt identitetsbevis, en nödvändig uppehållshandling eller resehandling.

2.2 Kompletterande utkomststöd

Kompletterande utkomststöd kan beviljas för sådana boendekostnader för vilka det grundläggande utkomststödet inte kan erhållas och för utgifter som orsakas av en persons eller familjs särskilda behov eller förhållanden och som anses nödvändiga för att trygga utkomsten eller för att främja förmågan att klara sig på egen hand.

En persons eller familjs särskilda behov eller förhållanden kan vara till exempel erhållande av långvarigt utkomststöd, långvarig sjukdom samt särskilda behov för barns hobbyverksamhet. Kompletterande utkomststöd beviljas av välfärdsområdet efter klientens ansökan. De här anvisningarna beskriver de vanligaste situationerna för det kompletterande utkomststödet.

När det gäller det kompletterande utkomststödet är ingen utgiftspost i sig utesluten. Beviljandet av kompletterande stöd kräver i princip alltid att en kalkylering görs, men med hänsyn till de utgifter som då beaktas är bedömningen friare än för det grundläggande utkomststödet.

2.3 Förebyggande utkomststöd

Välfärdsområdet kan bevilja förebyggande utkomststöd enligt de kriterier det bestämmer för att främja en persons eller familjs sociala trygghet och förmåga att klara sig på egen hand samt för att förhindra marginalisering och långvarigt beroende av utkomststöd.

Förebyggande utkomststöd kan beviljas bland annat för att trygga boendet, för att mildra svårigheter orsakade av en plötslig försämring av den ekonomiska situationen och för att på andra sätt främja ett självständigt och handlingskraftigt liv. I brådskande situationer kan det förebyggande utkomstskyddet trygga klientens rätt till trygghet och omsorg i sista hand.

2.4 Förfarande i frågor rörande utkomststöd

2.4.1 Ansökan

Ansökan om utkomststöd görs till FPA, som på grundval av ansökan fattar beslut om grundläggande utkomststöd. Om klienten har företett utgifter för kompletterande och förebyggande utkomststöd i sin ansökan, överför FPA ansökan till välfärdsområdet för handläggning efter att beslutet om grundläggande utkomststöd har fattats. FPA är skyldig att överföra ansökan till välfärdsområdet endast om klienten separat begär detta vid ansökan om utkomststöd eller efter att hen fått beslutet. Dessutom krävs det att den sökande i sin ansökan har företett andra utgifter än de som godkänts i det grundläggande utkomststödet.

Klienten kan lämna in en ansökan om kompletterande eller förebyggande utkomststöd direkt till välfärdsområdet om hen redan fått beslut om grundläggande utkomststöd från FPA för den tid som ansökan gäller. Om klienten söker kompletterande utkomststöd och FPA:s kalkyl för det grundläggande utkomststödet visar ett inkomstöverskott, kan en kompletterande kalkyl göras och beslut fattas inom välfärdsområdet för att klargöra frågan. Godtagbara utgifter för det kompletterande utkomststödet införs i kalkylen. Om FPA:s kalkyl för det grundläggande utkomststöd har ett underskott behöver en kalkyl för det kompletterande utkomststödet i regel inte göras. I dessa situationer räcker det med ett beslut om kompletterande utkomststöd.

2.4.2 Beslut

Beslut om utkomststöd ska ges utan dröjsmål. Den sökande har enligt lagen om utkomststöd rätt att få ett beslut om sin ansökan senast sju vardagar efter att ansökan lämnats in eller kompletterats. Ankomstdatumet ingår inte i tidsfristen. Exempel: Ansökan anländer till välfärdsområdet på måndag, beräkningstiden av tidsfristen börjar på tisdag och slutar på onsdag nästa vecka, då beslutet senast ska fattas.

I brådskande situationer har klienten rätt att få ett beslut samma dag eller senast nästa dag. Utanför FPA:s öppettider kan beslut i brådskande situationer fattas utan beslut om utkomststöd. I sådana fall används paragrafen om förebyggande utkomststöd.

I beslutet ska beslut fattas beslut om allt som den sökande sökt, och beslutet ska motiveras i enlighet med den sökandes/familjens individuella situation. Beslutet kan inte motiveras endast med lagens paragrafer och anvisningarna för tillämpningen av utkomststöd.

2.4.3 Tilläggsutredningar

Om ansökan är ofullständig ska myndigheten begära nödvändiga tilläggsutredningar omedelbart vid anhängiggörandet, dock senast inom sju vardagar från mottagandet av ansökan, samt ge en utsatt tid för inlämnande av dem, högst cirka två veckor. Om tilläggsutredningarna inte har lämnats inom tidsfristen ska den sökande ges ett beslut på grundval av de tillgängliga uppgifterna.

Enligt § 14 e i lagen om utkomststöd ska kommunens utkomststöds klient ges tillfälle till ett personligt samtal med en socialarbetare eller socionom i välfärdsområdet eller, när det gäller beviljande av grundläggande utkomststöd, med en tjänsteman vid FPA senast den sjunde vardagen efter det att klienten har begärt detta. När välfärdsområdet eller FPA behandlar ett ärende som gäller utkomststöd ska det meddela utkomststöds klienten om rätten till personligt samtal och vid behov ge klienten handledning i hur rätten utövas.

Enligt 20 §:n 2 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården kan socialomsorgsmyndigheten begära uppgifter av penninginstitut, socialomsorgsmyndigheten inte får tillräckliga uppgifter och utredningar av klienten själv eller de samfund som nämns i 20 §:n 1 mom. (statens och välfärdsområdets myndigheter, pensionsanstalter, sammanslutningar och inrättningar etc.) och om det finns grundad anledning att misstänka att de uppgifter som klienten eller dennes laglige företrädare har lämnat är otillräckliga eller otillförlitliga.

2.4.4 Utbetalning av utkomststöd

Det beviljade utkomststödet betalas i regel till den sökandes bankkonto. Enligt 16 § 2 mom. kan utkomststödet av särskilda skäl betalas till sökandens familjemedlem eller person eller användas för betalning av utgifter. Ett sådant särskilt skäl kan vara att stödmottagaren använder stödet hen får för ett annat ändamål än det var avsett för. Vid utbetalning till annan person ska tillstånd av klienten begäras, eller så ska klienten minst informeras i förväg, innan man överför utbetalningen till den andra personen.

2.4.5 Tjänsteinnehavares beslutanderätt i utkomststöd

Inom välfärdsområdet definierar delegationsregeln tjänsteinnehavarnas rätt att besluta om kompletterande och förebyggande utkomststöd.

3 Grundläggande utkomststöd

FPA ansvarar i regel för beviljandet av grundläggande utkomststöd. I en del situationer kräver beviljandet av grundläggande utkomststöd ett ställningstagande av välfärdsområdet och FPA hänvisar klienten i detta fall att vända sig till välfärdsområdet. Texten i kursiv stil i nästa kapitel är direkt från FPA:s förmånsanvisning (anvisningen är uppdaterad 14.2.2021). Kontrollera alltid FPA:s aktuella anvisningar till exempel på FPA:s webbplats.

3.1 Sänkt grunddel och den plan som uppställts i samband med den

Sänkning av utkomststödet grunddel är en exceptionell åtgärd, eftersom utkomststödet är en ekonomisk stödform som beviljas i sista hand. Rätt till utkomststöd har var och en som är i behov av stöd och inte kan få sin försörjning t.ex. genom förvärvsarbete, med hjälp av andra förmåner som tryggar utkomsten eller på något annat sätt. När man överväger en sänkning av grunddelen är utgångspunkten ändå att var och en är skyldig att enligt bästa förmåga dra försorg om sig själv och sin försörjning.

En sänkning kan göras endast i sådana fall som nämns i lagen (Sänkning av grunddelen med högst 20 % eller Sänkning av grunddelen med högst 40 %) eller utifrån rättspraxis i fall som är jämförbara med dem. Förfarande som uppfyller kriterierna för sänkning av grunddelen enligt lagen kan vara vägran eller försummelse av olika slag. En persons försummelse av något kan vara aktiv till sin karaktär och ta sig uttryck i medvetet undvikande av ett anbud, eller passiv och ta sig uttryck i underlåtelse att ta kontakt eller att vidta andra åtgärder. Därtill kan grunddelen sänkas endast under förutsättning att sänkningen inte äventyrar den utkomst som oundgängligen behövs för att trygga ett människovärdigt liv och sänkningen inte heller i övrigt kan anses oskälig. Ytterligare tillkommer att sänkningen kan vara högst två månader åt gången räknat från den senaste vägran eller försummelsen. För att grunddelen ska kunna sänkas, måste alla kriterier för sänkningen uppfyllas. Sänkning av grunddelen kräver alltid en ytterst omsorgsfull helhetsbedömning.

Vid behov hänvisas klienten att kontakta välfärdsområdet, så att välfärdsområdet kan göra en egen bedömning av sänkningen av ändamålsenlighet. Dessutom övervägs om sänkningen kan äventyra den nödvändiga utkomsten i enlighet med den trygghet som krävs för ett människovärdigt liv och om sänkningen i övrigt kan anses vara rimlig. Om välfärdsområdets socialarbetare bedömer att sänkningen inte är rimlig, görs den oftast inte. Om man beslutar om sänkning ska välfärdsområdet upprätta en plan för klientens förmåga att klara sig på egen hand.

Sänkningen avslutas på följande villkor:

- Klienten har vidtagit de åtgärder vars underlåtelse ledde till att grunddelen sänktes. Det kan vara fråga om att klienten har anmält sig hos arbets- och näringsbyrån som arbetslös arbetssökande eller deltagit i upprättandet av en aktiveringsplan om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller i upprättandet av en integrationsplan om främjande av integration.*
- En sänkning skulle äventyra den utkomst som oundgängligen behövs för att trygga ett människovärdigt liv.*

- *En sänkning skulle leda till ett slutresultat som är oskäligt för kunden exempelvis så att pengarna inte räcker till mat, räkningarna börjar hopa sig (skuldspiral), klienten hotas av vräkning. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt barnfamiljer och klienternas förmåga klara sig på egen hand.*

3.1.1 Handlingsplan för att främja klientens förmåga att klara sig på egen hand

Vid en sänkning av grunddelen ska välfärdsområdet alltid göra upp en plan för att främja klientens förmåga att klara sig på egen hand, vid behov i samarbete med arbets- och näringsmyndigheterna och övriga myndigheter. FPA ska informera den sökande om välfärdsområdets skyldighet att upprätta en plan och hänvisa hen att bli klient hos välfärdsområdets socialförvaltning för att upprätta planen.

Ungdomsgarantin ålägger personalen inom socialarbetet att aktivt arbeta med de unga som inte omfattas av några åtgärder. För dem som omfattas av integrationslagstiftningen och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte har välfärdsområdet en anmälningsplikt till FPA om personerna agerar på ett sådant sätt att kriterierna för en sänkning av grunddelen uppfylls och sänkningen med hänsyn till deras totala situation inte äventyrar ett människovärdigt liv.

Klienten ska i första hand söka rehabiliteringsmöjligheter och hen arbetsförmåga ska bedömas. I planen antecknas vad som krävs av klienten. När klienten korrigerar situationen och går tillväga i enlighet med planen avslutas sänkningen av grunddelen. Information om detta går till FPA, där beslutet kontrolleras för grunddelen.

Om välfärdsområdet med klientens medgivande eller om klienten själv har lämnat in nämnda plan till FPA, bör det beaktas om en sänkning av klientens grunddel ska övervägas.

Om klienten vägrar att göra upp planen eller inte anländer på bokad tid för att göra upp planen, upprättar myndigheten planen å klienten vägnar och vidarebefordrar planen till klienten åtminstone för kännedom.

Planer som tidigare gjorts upp för klienten kan användas som grund eller utgångspunkt, och de frågor som avtalats i dem kan ingå i klientplanen för sänkning av grunddelen. I klientplanen ska följande framgå:

- En beskrivning av nuläget samt en beskrivning av vad som görs av vem för att sänkningen av grunddelen ska kunna avslutas.
- I planen ska framgå vad som krävs av klienten och vilken myndighet hen ska vända sig till för att sköta ärendet.
- Planen ska vara realistisk och konkret i förhållande till klientens förmåga och det stöd som myndigheterna ger.
- I klientplanen som upprättas för klienten kan även de åtgärder och medel antecknas med vilka rätten till hela grunddelen av utkomststødet bevaras och också de omständigheter och förutsättningar med vilka grunddelen kan sänkas.

3.2 För stora boendekostnader

Vid prövningen av boendekostnadernas rimlighet ger FPA klienten tid att utreda möjligheten att skaffa sig en billigare bostad. FPA hänvisar i detta sammanhang den

utkomststödsökande att kontakta välfärdsområdet för att utreda bostadsfrågan. Om den sökande inte har en faktisk möjlighet att skaffa en förmånligare bostad på sin bostadsort, kan boendeutgifterna beaktas till fullt belopp även efter att tidsfristen gått ut.

3.3 Övriga situationer

Den sökande kan även ha sådana utgifter (7 a § och 7 b § i lagen om utkomststöd) som hör till utgifter som täcks av det grundläggande utkomststödet, men som på grund av personens eller familjens särskilda situation är så stora att den kalkylmässiga grunddelen inte räcker för att täcka dem.

Sådana är till exempel

- kostnader för kläder under en graviditet
- romska kläder
- högre matkostnader än normalt på grund av sjukdom eller överkänslighet mot livsmedel
- stora boendekostnader

Ansökan rörande kostnaden för dessa överförs inte till välfärdsområdet utan klienten hänvisas att ansöka om kompletterande eller förebyggande utkomststöd.

Ovan nämnda situationer är alltså särskilda situationer som hör till det grundläggande utkomststödet och beslutet fattas av välfärdsområdet. I den här anvisningen finns instruktioner om beviljandet av dessa kostnader i avsnitt 4 som behandlar kompletterande utkomststöd.

4 Kompletterande utkomststöd

Kompletterande utkomststöd beviljas på grund av en särskild livssituation. Förutsättningen för beviljande av stödet är som regel rätt till grundläggande utkomststöd eller annan långvarig låg inkomst.

Kompletterande utkomststöd kan beviljas för

- för sådana kostnader som orsakas av boendet för vilka grundläggande utkomststöd inte kan erhållas
- utgifter orsakade av klientens eller familjens särskilda behov eller förhållanden, som anses nödvändiga för att trygga utkomsten eller främja förmågan att klara sig på egen hand.

En persons eller familjs särskilda behov eller förhållanden kan vara till exempel erhållande av långvarigt utkomststöd, långvarig sjukdom samt särskilda behov för barns hobbyverksamhet.

4.1 Nödvändiga möbler och anordningar i hemmet

Anvisningarna följs även för återflyttare till Finland. När det gäller personer som anlänt till Finland genom familjeåterförening och asylsökande som fått ett positivt uppehållstillstånd kan behovsbedömning användas för mängden grundläggande utrustning i hemmet och klädhjälp för flyktingar (avsnitt 4.7).

Stöd för grundläggande utrustning i hemmet kan endast beviljas i undantagsfall då det med hänsyn till klientens situation och förhållanden är nödvändigt att skaffa grundläggande tillbehör till hemmet, till exempel efter en längre tid av institutionsvård, bostadslöshet eller en fängelsedom. När det gäller eftervård för en ung person betalas i första hand grundläggande utrustning för den första bostaden med medlen för eget hushåll.

Unga personer som flyttar hemifrån till ett självständigt boende beviljas i regel inte utkomststöd för grundläggande utrustning i hemmet, utan de förutsätts få den nödvändiga utrustningen hemifrån. Även i skilsmässosituationer anser man att den nödvändiga grundläggande utrustningen i regel åtminstone delvis fås från den gemensamma bostaden.

Den sökande ska göra en separat anskaffningsplan och kostnadsberäkning för anskaffningarna till hemmet som hen söker utkomststöd för. Anskaffningarna till hemmet förutsätts i regel att skaffas som begagnade. Man måste få ett lämpligt kvitto för inköp som görs från privatpersoner.

4.1.1 Inredning

Nödvändig inredning för hemmet kan beviljas som kompletterande utkomststöd till personer som inte alls har lösöre eller tillbehör för hemmet. För långvariga klienter kan man vid behov även överväga en enskild möbel, till exempel förnyandet av en säng. Det maximala beloppet för en säng och madrass är 100 euro. Av hälsoskäl, framförallt för anskaffningen av en madrass, kan man vara tvungen att bevilja ett separat stöd. Nödvändiga anskaffningar är säng, bord, stolar, glas och porslin, bestick, sängkläder, lampor och gardiner. I första hand ger man instruktioner om att skaffa begagnade möbler. Stödets belopp: 350 euro för en ensamstående, 500 euro för par, 500 euro för barnfamiljer + ytterligare 100 euro för varje barn, eller så används prövning som grundar sig på barnfamiljens individuella situation.

4.1.2 Vitvaror och hushållsapparater

Kylskåp och spis kan beviljas som kompletterande utkomststöd om de saknas i bostaden. I hyresbostäder ingår de i vitvarorna som hyresvärden skaffar. Tvättmaskin beviljas klienten om bostadsbolaget saknar tvättstuga och till klienter vars hälsoskäl kräver att en egen maskin används. Stödbelopp: Kylskåp 200 euro, spis 200 euro, tvättmaskin 300 euro, dammsugare 50 euro. Med prövning kan ett större belopp kan beviljas en familj med många barn.

Av tvingande hälsoskäl kan 250 euro beviljas för en diskmaskin. Hälsoskålet verifieras med ett läkarutlåtande eller till exempel en epikris.

4.2 Kläder

4.2.1 Avvikande klädbehov

Kläder ingår i regel i grunddelen och inget separat utkomststöd beviljas för dem. Stöd kan av särskilda skäl beviljas som kompletterande utkomststöd för nödvändiga utgifter, i regel mot kvitto till kontot eller som betalningsförbindelse. Särskilda skäl kan vara:

- en fånge som frigges efter långvarigt fångenskap
- klienter vars inkomst endast är medel för personligt bruk

- specialskor
- kläder som behövs för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller arbetsprövningar
- annat klädbehov på grund av särskilda skäl.

Stödets belopp är 100 euro/år.

4.2.2 Romska kläder

En långvarig utkomststödsklient som permanent använder en romsk kjol (minst ett års klientskap eller en betydande låg inkomst) kan beviljas kompletterande utkomststöd. Enligt Romano Missions ståndpunkt behöver en romsk kvinna vanligtvis inte en annan kjol under graviditeten. Romska herrkläder ingår i grunddelen.

Stödets belopp är 500 euro vartannat år.

4.3 Familjers särskilda situationer

4.3.1 Familjers gemensamma evenemang

Stöd för familjefester beviljas utgående från en särskild prövning, till exempel för att möjliggöra deltagande eller för barnets konfirmations- eller examensfest. Stödet är totalt cirka 250 euro. Vid bedömningen av stödbeloppet beaktas familjens storlek.

För kostnaderna för att närvara vid en begravning kan de nära anhöriga beviljas kompletterande utkomststöd för resekostnader enligt det billigaste resesättet och 40 euro för en blombukett.

4.3.2 Hobbyer och läger för barn

Kompletterande utkomststöd kan beviljas för barns hobbyutgifter för att stödja barnens deltagande och välbefinnande. Om familjen varit en utkomststödsklient under en lång tid eller om familjens ekonomiska svårigheter äventyrar att barnet fortsätter hobbyerna är det motiverat att bevilja stöd.

Stödet ska var planmässigt.

Stöd kan beviljas för:

- under 3-åringar endast efter prövning
- 3–4-åringar, 100 euro
- 5–10-åringar, 350 euro
- 11–14-åringar, 450 euro
- 15–17-åringar, 550 euro per år.

I första hand ska familjen utreda möjligheten till en sänkning av eller befrielse från hobbyavgiften.

Stöd beviljas enligt faktiska utgifter mot kvitton eller andra verifikat.

För minderåriga barn till familjer som får utkomststöd kan man bevilja kompletterande utkomststöd för lägeravgifter en gång per år. Avgiften får vara högst 200 euro och barnet ska ha fyllt fem år. Avgiften minskar inte utkomststödet som beviljas för hobbyutgifter.

4.3.3 Idrottsutrustning för barn

Med samma motiveringar som för hobbyutgifter kan familjen beviljas kompletterande utkomststöd för nödvändig idrottsutrustning. Familjen ges instruktioner om att skaffa begagnad utrustning.

Stöd för en cykel kan beviljas för:

- 3–4-åringar, 50 euro
- 5–10-åringar, 100 euro
- 11–14-åringar, 150 euro
- 15–17-åringar, 200 euro

Dessutom kan 20 euro beviljas för en cykelhjälm.

Högst 100 euro kan beviljas för idrottskläder/-utrustning. Kläder/utrustning kan också beviljas utan beviljande av hobbyavgifter (om barnet utövar en hobby självständigt).

Det kompletterande utkomststödet som beviljas för idrottsutrustning minskar inte maximibeloppet som beviljas för barns hobbyer.

4.3.4 Barntillbehör

När ett barn föds kan kompletterande utkomststöd beviljas för nödvändiga anskaffningar. Nödvändiga tillbehör inkluderar barnvagn, sittvagn, säng, madrass och bilbarnstol. Familjen ges instruktioner om att skaffa begagnade tillbehör. Stödet betalas i första hand mot kvitto till kontot.

Det totala stödbeloppet är 300 euro när barnet föds. Eventuella senare stödbehov prövas separat.

4.3.5 Rekreativresor för en familj

För en familj som är en långvarig (minst ett år) utkomststödsklient kan kompletterande utkomststöd beviljas för rekreation utgående från klientplanen, familjesituationen, en långvarig sjukdom, skada eller annan motsvarande orsak. En familjs långvariga utkomststödsklientkap är en klar motivering till att stödja en semester. Om en distansförälder är en långvarig utkomststödsklient kan även hans och barnets gemensamma semester stödjas.

Ett stöd på högst 100 euro/år kan beviljas.

4.4 Extra kostnader orsakade av studier

4.4.1 Studiematerial och -resor

Kompletterande utkomststöd kan beviljas för nödvändiga studiematerial till barn till familjer som är utkomststödklienter eller till dem som själva får utkomststöd. Vid prövningen av stödbehovet ska man bedöma i vilken utsträckning det läromaterialstillägg till studiepenningen som eventuellt betalas ut till den unga täcker kostnaderna för studiematerialet. I utkomststödet är läromaterialstillägget är en så kallad prioriterad inkomst som inte beaktas som inkomst i det grundläggande utkomststödet. På motsvarande sätt kan kostnader som ersatts i annat system enligt 8 § i lagen om utkomststöd inte beaktas som utgifter. Eftersom läromaterialstillägget betalas ut månadsvis i samband med studiestödet, ska man i början av studierna bedöma vilka kostnader som kan täckas med tillägget och för vilka det ändå bör beviljas kompletterande stöd. Stora initiala anskaffningar när studierna inleds kan till exempel vara sådana. Det är dock väsentligt att trygga en ung klients studiematerial på ett sådant sätt att de också har ett eget ansvar för anskaffningarna av studiematerial.

Det är avgiftsfritt för den studerande att avlägga en första yrkesinriktad examen eller gymnasiets lärokurs och studentexamen. Avgiftsfriheten upphör vid utgången av det kalenderår då den studerande fyller 20 år. Avgiftsfriheten berör för första gången de läropliktiga studerande som inledde sina studier på andra stadiet hösten 2021.

Om den studerande avlägger en så kallad dubbelexamen (yrkesinriktad examen och studentexamen) upphör rätten till avgiftsfri utbildning då den studerande har avlagt både den yrkesinriktade examen och studentexamen.

Förlängning av avgiftsfriheten:

Den studerande kan ansöka om att avgiftsfriheten förlängs, om avläggandet av studierna av motiverade skäl har fördröjts. Motiverade skäl kan vara till exempel den studerandes inlärningssvårigheter eller sjukdom. En orsak till att förlänga avgiftsfriheten kan också vara att den studerande har deltagit i handledande utbildning. Att den studerande byter utbildning eller bransch förlänger inte avgiftsfriheten.

Den studerande ansöker om förlängning av avgiftsfriheten av den utbildningsanordnare som hen studerar hos. Utbildningsanordnaren kan också bevilja förlängning av avgiftsfriheten utan ansökan, om utbildningsanordnaren har fattat beslut om att fullgörandet av läroplikten tillfälligt avbryts för den läropliktiga. Utbildningsanordnaren fattar beslut om att förlänga avgiftsfriheten och skriver in beslutet i det studieadministrativa systemet.

Vad omfattar avgiftsfriheten?

Undervisningen och handledningen som utbildningsanordnarna ordnar för den studerande är avgiftsfri. Avgiftsfriheten omfattar:

- läroböcker och andra material som behövs i undervisningen
- dator som behövs för att avlägga studierna och eventuell räknare eller räknarlicens
- arbetsredskap, -kläder och-material, till exempel säkerhetskläder, skyddskläder och arbetsskor
- behörigheter och lov som grundar sig på författningar i yrkesutbildningen som körkort, hygienpass, växtskyddsexamen och vattenarbetskort samt de behörigheter och lov som arbetslivet förutsätter som arbetssäkerhetskort, förstahjälpkort eller kort för heta arbeten som är nödvändiga för att visa det kunnande som kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examensgrunderna förutsätter

- fem studentprov som är en förutsättning för att avlägga studentexamen, även omtagning av underkända prov
- resor mellan hemmet och läroanstalten på minst sju kilometer, utan självriskandel
- i enstaka särskilda fall även inkvarterings- och resekostnader.

Utbildningsanordnaren kan erbjuda materialen och redskapen som behövs för studierna så att de tillställs de studerande till personligt förfogande under hela studietiden, eller så kan de vara tillgängliga i läroanstalten. De studerande har inte rätt att behålla materialen och redskapen efter avläggandet av gymnasiets lärokurs och studentexamen eller en yrkesinriktad examen, om inte utbildningsanordnaren beslutar det.

Resekostnader till en annan ort kan beaktas i beräkningen av kompletterande utkomststöd enligt det förmånligaste alternativet. De primära förmånerna är de förmåner som stöder studier som FPA beviljar.

Stödets belopp är för

- nödvändiga böcker efter behov
- arbetskläder och utrustning efter faktiska kostnader på engångsbasis
- dator 300 euro på engångsbasis (om skolan inte ersätter)
- busskort självriskandelen.

Högst 300 euro för en dator kan också beviljas en studerande i en annan läroanstalt än gymnasiet eller en yrkesläroanstalt, om det är nödvändigt för studierna att skaffa en dator.

4.4.2 Examensavgifter

Avgifter för tillstånds- och inträdesprov, avgiften för den allmänna språkexamen, avgiften för studentexamen eller motsvarande avgifter som är nödvändiga för avläggande av studier kan enligt de faktiska utgifterna beviljas utkomststödsklienter. Terminsavgifter beaktas inte som utgifter i utkomststödet. För olika kort/pass (t.ex. arbetssäkerhet, heta arbeten, servering) kan stöd beviljas om anskaffningen av kortet stöder sysselsättningen för klienten.

4.5 Kompletterande utkomststöd för en ung persons eftervård

Välfärdsområdet är skyldigt att ordna eftervård i enlighet med 75 § i barnskyddslagen och 27 § i integrationslagen. Skyldigheten gäller med stöd av barnskyddslagen i fem år efter att klientskapet inom barnskyddet upphört och med stöd av integrationslagen tills barnet/den unga har en vårdnadshavare, dock i båda fallen högst tills att den unga fyller 25 år. Ändringen har trätt i kraft från och med 1.1.2020. Den anställda som ansvarar för eftervården beslutar om kompletterande utkomststöd samt medlen för eget hushåll för alla unga med eftervård.

När det gäller eftervård för unga betalas i första hand grundläggande utrustning för den första bostaden med medlen för eget hushåll. Om den unga inte har samlat medel från egna inkomster eller medel för ett eget hushåll, ska välfärdsområdet när placeringen av den unga upphör stödja hen bland annat i boenderelaterade utgifter med nödvändiga medel för eget hushåll (77 § i barnskyddslagen). Dessa medel för eget hushåll som välfärdsområdet betalar av sina egna medel är alltså primära i förhållande till utkomststödet.

En ung person med eftervård kan stödjas med utkomststöd, som med prövning kan beviljas även en 17-åring. FPA fattar beslut om grundläggande utkomststöd. Ungar i eftervård stöds

också med hyresgaranti som beviljas av FPA. En ung person med eftervård förutsätts inte söka studielån.

Unga i eftervård stöds med kompletterande utkomststöd på så sätt att om den unga är berättigad till kompletterande utkomststöd på samma grunder som vem annan som helst, används denna paragraf. Den ungas medel för eget hushåll kan riktas till föremål som det inte är möjligt att bevilja genom kompletterande utkomststöd. Den unga kan också stödjas med medel från barnskyddet i enlighet med eftervårdsplanen. Eftervården är en fortsättning på barnskyddet, så dess mål är att stödja den ungas utveckling och deltagande.

4.6 Situationer relaterade till hälsa och funktionsförmåga

4.6.1 Hobbyutgifter för personer över 18 år

Hobbyutgifterna för vuxna anses i regel höra till de utgifter som täcks med grunddelen. Undantagsvis kan stöd för hobbyverksamhet för vuxna beviljas som en del av eftervårdsplanen, integrationsplanen, rehabiliteringen för långtidsarbetslösa eller personer i missbrukar- eller mentalvårdsrehabilitering.

För stödande av idrottshobby kan utkomststöd beviljas av hälsoskäl, om klienten har ett läkarutlåtande i ärendet. Utgångspunkten för hobbyverksamhetsstödet för vuxna är att stödja det inledande skedet av hobbyn, inte permanent.

Stödets belopp är 200 euro/år.

4.6.2 Specialkost

I regel ingår matkostnaderna i grunddelen och för dem beviljas inget separat utkomststöd. En av läkare ordinerad specialkost på grund av sjukdom godkänns som kostnad för kompletterande utkomststöd till ett rimligt belopp. Det är motiverat att begära en utredning (t.ex. ett utlåtande av en läkare eller näringsterapeut) av en klient som ansöker om utkomststöd för specialkost om nödvändigheten av specialkosten och om kostnaderna som den orsakar. De extra kostnadernas belopp ska utredas individuellt av klienterna, men i fråga om det belopp som betalats kan man också dra nytta av allmänna rekommendationer för olika sjukdomar, såsom finska celiakiförbundet rekommendation.

4.6.3 Hälsa- och sjukvårdskostnader som inte ingår i det grundläggande utkomststödet

För receptbelagda läkemedel söks alltid i första hand grundläggande utkomststöd hos FPA. Om FPA inte beviljar stöd kan nödvändig vård i samarbete med den behandlande läkaren tryggas genom att bevilja kompletterande/förebyggande utkomststöd för läkemedlet. I situationen finns det skäl att utreda och bedöma klienten helhetssituation.

4.6.4 Klientavgifter

Man har tagit ställning till klientavgifterna enligt SHM:s Kommuninfo 2/2021..

Utkomststödet är det ekonomiska stöd som hör till socialvården i sista hand. Innan det beviljas ska alla primära förmåner och stödformer utredas. En av stödformerna är att sänka

eller inte ta ut social- och hälsovårdens klientavgifter. Vårdsområdet ska sänka eller inte ta ut klientavgiften om debiteringen av avgiften äventyrar personens eller familjens utkomstförutsättningar. Bestämmelsen är förpliktande för fastställda avgifter för socialvårdstjänster och hälso- och sjukvårdstjänster för fastställda avgifter i enlighet med personens betalningsförmåga.

Ansvar för fastställandet och sänkandet av klientavgiften hör till det vårdsområde där klienten bor och ansvar för att bevilja utkomststöd hör till det vårdsområde där klienten vistas.

En del av avgifterna har en jämnstor karaktär som vårdsområdet fastställer vara lika stora för alla användare av tjänsten och en del är inkomstrelaterade, varvid en utredning görs av klientens inkomster och utgifter redan när avgiften fastställs och klientavgiften fastställs utgående från hans ekonomiska situation. De avgifter som debiteras för hälso- och sjukvården är i regel jämnstora avgifter med undantag för långvarig institutionsvård och långvarig hemsjukvård som läkaren fattar beslut om. I samband med läkarens beslut fattas beslut om avgiften för klienten. Avgifterna inom socialvården är antingen jämnstora avgifter eller inkomstrelaterade avgifter.

Tjänster som skaffas med en servicesedel är ett alternativ till de tjänster som vårdsområdet producerar och det bestämmer själv om det börjar använda servicesedeln och för vilka tjänster det ger sedeln. Servicesedeln ska täcka kostnaderna i sin helhet för tjänster som enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården är avgiftsfria för klienten. Värdet på servicesedeln ska höjas om klienten eller hans familjs utkomst eller klientens underhållsskyldighet äventyras på grund av klientens självrisk. Om det med servicesedeln blir mer kvar för klienten att betala än den normala klientavgiften, ska klientens grunder för att få kompletterande utkomststöd för den överstigande andelen prövas från fall till fall.

Avgiftstaket inom hälso- och sjukvården är också den primära stödförmen i förhållande till utkomststödet. Efter att avgiftstaket har nåtts är avgifterna lägre eller så debiteras ingen avgift alls. Från och med den 1 juli 2021 utvidgas avgiftstaket till att gälla även sådana klientavgifter för vilka utkomststöd har beviljats. Om vårdsområdet är medvetet om att klienten är en utkomststödsklient när det fastställs avgiften, ska bedömningen och beslutet om att sänka eller inte ta ut klientavgiften fattas redan i det här skedet. I annat fall kan klienten eller till exempel klientens lagliga företrädare ansöka om sänkning av klientavgiften i efterhand. Det är vårdsområdets skyldighet att instruera och informera klienten i frågor och processer rörande fastställande och sänkning av klientavgiften samt att avstå från att debitera klientavgiften, för att klienten ska kunna agera på rätt sätt och vid behov ansöka om sänkning i efterhand.

Som utgifter i det grundläggande utkomststödet beaktas grunddelen och övriga grundutgifter. Till övriga grundutgifter hör bland annat de hälso- och sjukvårdsutgifter som inte hör till grunddelen. I det grundläggande utkomststödet beaktas inte alls utgifter som är relaterade till socialvårdens tjänster som utgifter. I praktiken är dessa utgifter klientavgifter. Alla klientavgifter som fastställts för socialvårdens tjänster är således sådana som FPA överför till vårdsområdet som en ansökan som ska behandlas, om klienten har begärt detta eller om FPA instruerat klienten att utträta ärendena hos vårdsområdet.

Det är viktigt att man i de klientavgifter som omfattar både hälso- och sjukvårdens samt socialvårdstjänsternas avgifter kan specificera de utgifter som hör till det grundläggande utkomststödet och på motsvarande sätt de utgifter som hör till vårdsområdets behörighet,

det vill säga det kompletterande utkomststödet. Ingentida stödformen är avsedd för regelbunden betalning av klientavgifter med utkomststöd.

Vården av klienten får dock inte äventyras på grund av att klientavgiften inte kan betalas, och därför kan det i vissa situationer också vara fråga om kompletterande eller förebyggande utkomststöd. Om det i klientens situation inte är fråga om en tillfällig situation, ska välfärdsområdet i princip sänka eller avstå från att ta ut klientavgiften så att kompletterande eller förebyggande stöd inte behöver beviljas.

4.6.5 Resekostnader för sysselsättningsfrämjande verksamhet

Sysselsättningsfrämjande resor kan beviljas som kompletterande enligt det förmånligaste färdmedlet. Inom sysselsättningstjänsterna är minimilängden på en resa som ersätts fem kilometer. Sysselsättningstjänsterna beviljar sina klienter resekostnader för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte som kompletterande utkomststöd. En klient som deltar i arbetsprövning kan vid behov beviljas stöd för resekostnader som kompletterande utkomststöd under den första månaden.

4.6.6 Resekostnader för stödjande av rehabilitering

Resekostnadsstöd för en klient i missbrukarrehabilitering på en inrättning beviljas i regel av FPA som grundläggande utkomststöd. Inom en enhet för öppen missbrukarrehabilitering, mentalvårdsrehabilitering eller social rehabilitering kan det också vara motiverat med resekostnadsstöd som beviljas som kompletterande utkomststöd. Om det är fråga om rehabilitering inom hälso- och sjukvården, hänvisas klienten vid behov till FPA för att ansöka om reseersättning.

En person som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte beviljas resekostnadsstöd för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte med stöd av lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. En klient som använder cykel för att delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och därför inte ansöker separat om resekostnadsstöd under arbetsverksamheten i rehabiliteringssyfte kan beviljas kompletterande utkomststöd för cykelunderhåll och utrustning en gång per år (högst totalt 150 euro/år).

Som kilometerersättning används den taxa som FPA årligen fastställer när det är nödvändigt att använda egen bil.

Besluten om resekostnaderna grundar sig på planen och det behövs ett ställningstagande av den egna arbetaren. Besluten om resekostnaderna är tidsbundna.

4.6.7 Kostnader för skadedjursförgiftning

Fastighetsägaren/bostadsaktiebolaget har ansvar för skadedjursförgiftning. Förgiftningskostnaderna är inte utgifter som ska beaktas i utkomststödet och för dem beviljas inget stöd.

Efter förgiftningar kan personen/familjen vid behov beviljas utkomststöd för anskaffning av möbler och nödvändiga tillbehör för hemmet (t.ex. säng och sängkläder). Beställaren är skyldig att betala kostnaderna för den beställda tjänsten. Om beställaren av skadedjursförgiftningar har klara uppgifter om vem som orsakat skadedjursproblemen, kan

beställaren fakturera den som orsakat problemet. Fördelningen av kostnaderna avtalas i samarbete med bostadsaktiebolaget och fastighetsägaren.

4.7 Särskilda situationer som berör invandrare

4.7.1 Mottagningspenning

Nyanlända flyktingar till Finland kan som kompletterande utkomststöd beviljas en så kallad mottagningspenning för kostnader för hemmets grundutrustning samt för kläder. Med mottagningspenningen skaffas bland annat sängar, grundläggande möbler, sängkläder, tallrikar och bestick, städredskap och hygienprodukter. Mottagningspenningen täcker allt, även kläder. Som mottagningspenning kan man bevilja flyttningsbidrag till en person eller familj som flyttar ensam till den första stadigvarande bostaden.

Bidragets belopp är för en person som bor ensam högst utkomststödet grunddel för två månader och för en familj, högst familjens totala grunddel fördubblat för två månader.

Om bostaden är färdigmöblerad (oftast för kvotflyktingar), beviljas hälften av mottagningspenningens belopp.

Flyktingen får det här bidraget endast en gång. Senare i olika andra situationer som gäller grundandet av ett hem tillämpas de övriga punkterna i den här anvisningen.

(Statsrådets beslut om mottagande av flyktingar och asylsökande 1607/1992, 7 §)

4.7.2 Språkkurser

En (1) språkkursavgift åt gången enligt integrationsplanen beaktas i utkomststödsräkningen. Kursavgifter för sysselsättningsfrämjande språkkurser för personer som bott längre i Finland kan beaktas, om de ingår i sysselsättnings- eller aktiveringsplanen och är motiverade. Kompletterande utkomststöd kan beviljas för de faktiska kostnaderna. Resorna stöds, om det är motiverat för stödandet av klientens sysselsättning.

4.7.3 Översättning av intyg, medborgarskap och betalning av fakturor för klienter utan bankkonto

Kostnader för översättning av examensbevis som skaffats utomlands och kostnader för beslut om jämställande av examen kan beaktas som utgifter för kompletterande utkomststöd, om detta stöder klientens sysselsättning.

Bankserviceavgifter som orsakas av betalning av fakturor för personer utan bankkonto kan beaktas som utgifter för kompletterande utkomststöd när avgifterna gäller hyra, hälsoutgifter, el- och hemförsäkringsutgifter eller andra utgifter som godkänns i utkomststödet och det totala beloppet av dem kan anses vara betydande (flera fakturor per månad). Kostnaderna för medborgarskapsansökan beaktas i utkomststödet endast på särskilda grunder. Enligt HFD:s beslut ska klienten lämna en separat utredning om hur erhållande av finländskt medborgarskap främjar hens eller familjens möjligheter att sörja för sitt uppehälle. Om motiveringen är tillräcklig, kan kostnadsstöd beviljas som kompletterande utkomststöd mot kvitto (HFD 22.8.2001/1903).

4.8 Begravning

4.8.1 Förfarande vid behandling av begravningsbidrag

En klient som får utkomststöd eller är på annat sätt har mycket låga inkomster kan ha rätt till kompletterande utkomststöd för nödvändiga begravningsutgifter. Det handlar alltid om den avlidnes låga inkomster, inte om den anhörigas. I första hand ska befrielse från avgifter sökas hos församlingen. De nödvändiga begravningskostnaderna omfattar följande:

- kista
- den avlidnes kläder
- kistläggning
- blommor på kistan
- den avlidnes transport
- gravplats eller motsvarande
- kremering; utan en individuell gravplats
- församlingens nödvändiga kostnader, om inte församlingen på grund av de låga inkomsterna kan avstå från att debitera dem.

För nödvändiga begravningskostnader beviljas högst 1 300 euro.

Kommunen har i framtiden ordnandeansvaret för begravningsarrangemang. Det är kommunerna ansvar att ordna begravingar av de döda utan anhöriga. Om den avlidne är medellös kan kommunen ansöka om begravningsbidrag på den avlidnes vägnar från välfärdsområdet. Begravningsbidraget utbetalas som ett kompletterande utkomststöd, men välfärdsområdet ansvarar inte för begravningsarrangemang eller avtal som berör dessa.

Behandlingen av utkomststödet utgår från den avlidnes ekonomiska ställning. För behandlingen av utkomststödet behövs de senaste inkomstuppgifterna, bankens saldotyng vid tidpunkten för dödsfallet och skatteintyg/förfylld skattedeclaration, där särskild uppmärksamhet ska ägnas åt förmögenheten. Dessutom ska man utreda om den avlidne har en livförsäkring.

I kalkylen av utkomststödet beaktas som inkomster penningmedlen i enlighet med saldot på den avlidnes bankkonto. Som inkomster beaktas penningmedel enligt saldot på den avlidnes bankkonto på dödsdagen. Som utgifter beaktas nödvändiga kostnader för begravningsbyrån och församlingen. Den avlidnes obetalda sjukhusfakturer och övriga fakturer beaktas inte då, utan de blir dödsboets skulder. Om den avlidne har ingått ett direktbetalningsavtal med banken om till exempel betalning av hyra och dödsboet inte i tillräckligt god tid har kunnat annullera betalningen, beaktas de kostnader som betalats från den avlidnes konto i kalkylen.

Om den avlidne har tillgångar och de täcker begravningskostnaderna, men egendomen inte är lätt att realisera, beviljas utkomststöd med återkrav. Om det inte finns någon förvaltare för dödsboet, beviljas en betalningsförbindelse för begravningsbyråns och församlingens nödvändiga kostnader och ett återkrav görs till dödsboet. Om dödsboet har förmögenhet, sänds beslutet om återkrav till Statskontoret.

Den avlidnes make eller maka kan vid behov ansöka om grundläggande utkomststöd hos FPA. När dödsboet ansöker om utkomststöd för den avlidnes begravningskostnader, kan ett eventuellt inkomstöverskott i makens eller makans grundläggande utkomststöd inte beaktas som inkomst i den avlidnes/dödsboets kalkyl. (FD:s beslut 1.10.2009, HFD:s beslut 5/2010)

När utkomststöd beviljas för begravningskostnader fattas beslut om återkrav ifall det skulle bli medel kvar i dödsboet eller om dödsboet får skatteåterbäringar vid följande skattebeslut. Det lönar sig att göra återkrav för innevarande och följande år, eftersom dödsboet kan få skatteåterbäringar ännu följande år då det sista skattebeslutet bekräftas. Som föremål för återkravet antecknas i beslutet DÖDSBOET. Dödsboförvaltarens namn, personbeteckning och adress ska klargöras och beslutet skickas till dödsboets förvaltare. För dödsboet fattas inte beslut om återkrav av begravningsbidrag som understiger 100 euro.

Om den avlidne har avlidit utomlands, är kostnaderna för transport av liket till Finland inte utgifter som ska beaktas i utkomststödet.

4.8.2 Bouppteckning

Bouppteckningsskyldigheten är i första hand en skyldighet för anhöriga eller andra närstående. Försummelse av bouppteckningsskyldigheten kan leda till skattepåföljder. Skattebyrån kan också meddela tingsrätten att bouppteckningen inte har gjorts och att en boutredningsman kan förordnas. En boutredningsman förordnas i allmänhet inte för att utreda ett medellöst dödsbo.

Avgifter som blivit obetalda efter den avlidne berättigar inte till utkomststöd, utan de är dödsboets skulder och skickas till den anhöriga som underrättas om skyldigheten att göra en bouppteckning.

4.8.3 En avliden person utan anhöriga

Om polisen anmäler om en avliden som inte har några kända anhöriga, ska polisen instrueras att göra en skriftlig anmälan om saken till tingsrätten för förordnande av en dödsboförvaltare. Det är möjligt att begravningskostnaderna i detta fall betalas av socialväsendet, varvid det är på sin plats att göra ett återkrav av den förmögenhet som eventuellt finns i dödsboet. Beslutet om återkrav skickas till den avlidnes dödsbo, om dödsboförvaltarens namn inte är känt.

Om välfärdsområdet eller kommunen på något annat sätt får en anmälan om en avliden som inte har anhöriga, ordnar kommunen i framtiden begravningen.

4.9 Övriga situationer

4.9.1 Intressebevakning

Kostnaderna för intressebevakningen är utgifter som berättigar till kompletterande utkomststöd. Intressebevakningen kan medföra rättegångsavgifter och handläggningsavgifter för tillståndsärenden, intressebevakningsarvode och avgift för granskning av kontot. Intressebevakningsarvodet är en avgift som vid intressebevakning tas ut av huvudmannen. Beloppet på arvodet varierar. Eftersom klienten inte kan påverka dessa avgifter beaktas de som utgifter (Åbo FD:s beslut 2002). Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (f.d. magistraten) tar ut en avgift för granskning av kontot för dem som står under intressebevakning. Även den här avgiften beaktas som utgift. Utgifterna beaktas i sin helhet den månad då de förfaller till betalning (HFD 2008:85) Detta gäller inte intressebevakning inom barnskyddet.

Intressebevakningsfullmakt är ett lättare alternativ än intressebevakning. Intressebevakningsfullmakten träder i kraft när den har bekräftats av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Fullmaktshavaren kan begära bekräftelse när fullmaktsgivaren har blivit oförmögen att sköta sina ärenden. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata tar ut en avgift för bekräftelse av en intressebevakningsfullmakt. De ovan nämnda kostnaderna beaktas enligt förfallodagen som utgifter för kompletterande utkomststöd (bekräftelse av en (1) intressebevakningsfullmakt för en fullmaktshavare). Om intressebevakningsarvodet har beaktats som en månatlig utgift i kalkylen av klientavgiften för boendeservice, beviljas inget separat kompletterande utkomststöd för avgiften.

4.9.2 Tryggande av skuldsanering

En förutsättning för att skuldsanering ska beviljas är klientens betalningsförmåga i förhållande till de nödvändiga levnadskostnaderna. I regel har en person som är föremål för skuldsanering alltså inte rätt till utkomststöd. På grund av förändringar i livssituationen eller till exempel tillfälligt insjuknande kan klienten ändå behöva utkomststöd. De som är föremål för skuldsanering har rätt att ansöka om uppskov med betalningar med högst tre månader under den tid betalningsprogrammet varar. De uppskjutna betalningsraterna skall betalas när betalningsprogrammet upphör. Ändring i betalningsprogrammet ska också sökas om betalningsförmågan har försämrats under en längre tid. Med ett tillfälligt utkomststöd kan man säkerställa att gäldenären kan följa sitt betalningsprogram. I FPA:s anvisning hänvisar man till att ansöka om kompletterande utkomststöd hos välfärdsområdet. Tiden för tillfälligt stöd är tre månader.

4.9.3 Hyresgaranti

Hyresgaranti beviljas i första hand med FPA:s grundläggande utkomststöd. Om FPA inte beviljar garantin, men den anställda bedömer att det finns grunder för flytten, kan den anställda göra ett förordande utlåtande till FPA. Om FPA fortfarande inte beviljar garantin, kan garantin på särskilda grunder beviljas som kompletterande/förebyggande utkomststöd. Om bostaden finns på en annan ort, beviljas garantin för viss tid. För bostäder som överstiger rimliga boendeutgifter beviljas i princip inte hyresgaranti.

5 Förebyggande utkomststöd

Syftet med förebyggande utkomststöd är att främja personens och familjens sociala trygghet, förmåga att klara sig på egen hand samt förebygga utslagning och långvarigt beroende av utkomststöd (lagen om utkomststöd 1 § 2 mom.).

Välfärdsområdet ska bevilja enligt grunder som det fastställer förebyggande utkomststöd för uppnående av de mål som nämns i 1 § 2 mom. i lagen om utkomststöd. Förebyggande utkomststöd kan beviljas bland annat för åtgärder som vidtas för att aktivera stödtagaren, trygga dennes boende, lindra svårigheter till följd av överskuldssättning eller en plötsligt försämrad ekonomisk ställning samt för andra syften som främjar stödtagarens förmåga att klara sig på egen hand. (Lagen om utkomststöd 13 §)

Förebyggande utkomststöd är en del av det ekonomiska stödet i sista hand och är ett verktyg för planmässigt socialarbete. Förebyggande stöd kan beviljas i situationer där klienten inte har rätt till att få egentligt utkomststöd. Beviljandet av förebyggande utkomststöd grundar sig på en bedömning av klientens helhetsituation och vid beviljandet av förebyggande

utkomststöd ska en klientplan utarbetas för klienten. Med användningen av förebyggande utkomststöd strävar man efter långsiktiga, varaktiga effekter i klientens liv.

5.1 Förfaringssätt

Det förebyggande utkomststödet är ett verktyg för socialarbetet och en del av det planmässiga socialarbetet. Beslut om förebyggande utkomststöd fattas inom välfärdsområdets socialarbete i enlighet med förvaltningsstadgan.

I situationer där förebyggande utkomststöd beviljas ska man överväga hur man stöder personens/familjens sociala prestation, så att de positiva effekterna är hållbara, förebygger den sökandes förväntade ekonomiska svårigheter eller förhindrar behovet av ett egentligt utkomststöd. Målet är att förbättra personens/familjens rehabilitering och utkomstmöjligheter samt förutsättningar att själv förbättra sina sociala och ekonomiska förhållanden.

Förebyggande utkomststöd återkrävs i regel inte. Om den sökande har rätt till en förmån som hen inte har tillgång till vid tidpunkten för ansökan (t.ex. ett olycksoffer som får förmånerna senare), kan det beviljade stödet återkrävas ur medel som den sökande har fått tillgång till senare.

I beslutet om förebyggande utkomststöd antecknas detaljerade motiveringar till beviljandet av stödet eller orsakerna till avslagsbeslutet.

5.2 Kriterier för beviljande av förebyggande utkomststöd

Förebyggande utkomststöd kan beviljas för

- förebyggande av marginalisering och främjande av att klara sig på egen hand
- åtgärder som stöder aktiveringen av en person, till exempel främjande av studier eller sysselsättning i situationer där andra primära stödsystem inte är tillgängliga
- tryggnad av boende vid hot om vräkning och bostadslöshet
- att minska svårigheter som orsakas av överskuldssättning när man med stödet kan bryta skuldspiralen, stabilisera den ekonomiska situationen, förhindra en ökning av skuldsättningen eller behovet av ett kontinuerligt utkomststöd uppstår
- att i olika krissituationer minska de svårigheter som en plötslig försämring av den ekonomiska situationen medför (t.ex. en nära anhörigs död, allvarligt insjuknande, att man blir offer för ett brott, en olycka eller skilsmässa). Då är det möjligt för välfärdsområdet att bevilja förebyggande stöd oberoende av klientens rätt till grundläggande utkomststöd.
- andra ändamål som främjar stödtagarens förmåga att klara sig på egen hand som ett sätt att förebygga marginalisering.

5.3 Akuta krissituationer

Socialvårdens uppgift är att i en akut krissituation (t.ex. brand) hjälpa till att ordna inkvartering och andra nödvändiga vardagsbehov. FPA svarar för utkomststödet på

mottagandedagen eller därpå följande vardag. Utanför tjänstetid kan välfärdsområdet bevilja förebyggande utkomststöd för att trygga omedelbar hjälp. I allmänhet är stödet litet till sitt belopp, och därför beaktas det inte i kalkylen av det grundläggande utkomststödet.

Om klienten i en krissituation kan använda sina egna medel, används de i första hand i förhållande till förebyggande utkomststöd. Om en persons hem plötsligt skadas och det inte är möjligt att bo i det egna hemmet, ingår det ofta i hemförsäkringarna en rätt att bo på hotell på försäkringsbolagets bekostnad. Försäkringsbolagen har jour dygnet runt där det är möjligt att kontrollera och få tillstånd att övernatta på hotell eller begära ekonomisk hjälp för att skaffa vardagsförnödenheter.

5.4 Försummelse av boendeutgifter

- 1) Innan klientens förfallna boendeutgifter behandlas som förebyggande utkomststöd, ska klienten vid behov ansöka om ett beslut om grundläggande utkomststöd hos FPA retroaktivt för den tid för vilken de obetalda utgifterna har uppstått. Stöd för hyresskuld kan beviljas som grundläggande utkomststöd om klienten av särskilda skäl har rätt att få utkomststöd retroaktivt enligt 15 § i lagen om utkomststöd. Det här innebär att klienten enligt en beräkning som görs i efterhand under den tid hyresskulden samlades skulle ha varit berättigad till utkomststöd.
- 2) Om det är möjligt ska klienten tillsammans med hyresvärden/elverket/vattenverket etc. utreda det exakta beloppet på de obetalda fakturorna och möjligheten att göra upp en betalningsplan. Betalning av skulder är inte en utgift som ska beaktas i utkomststödet. I regel beviljas inte stöd för hyresskulder. Klienten ska utreda alla andra alternativ för att täcka hela eller delar av skulden eller göra upp en realistisk betalningsplan.
- 3) Obetalda boendeutgifter behandlas via tidsbokning med en socialarbetare eller socialhandledare, hembesök är ett rekommenderat alternativ. Beslutet förhandlas i arbetsgruppen / med chefen.
- 4) Behandlas i socialarbetet som förebyggande utkomststöd.
- 5) Vid beviljandet av stöd för hyresskuld ska en plan upprättas för klienten. Klienten åläggs att överföra utbetalningen av FPA:s bostadsbidrag direkt till hyresvärden innan beslutet om betalning av hyresskulden fattas, och FPA meddelas om att det grundläggande utkomststödet i första hand ska användas till att betala hyran.
- 6) Bestämmelserna i barnskyddslagen ska beaktas vid behandlingen av hyror som blivit obetalda. Utmätningssmannen gör en anmälan till socialmyndigheten när en barnfamilj på grund av vräkning håller på att bli bostadslös.

Alla klienter med hyresskuld får anvisningen "Är din hyra obetald?" genast då skulden upptäcks, och klienten hänvisas till socialarbetets mottagning. Klienten träffas personligen, helst hemma hos klienten. Vid mötet upprättas en plan för hur klientens boende ska fortsätta samt för det stöd klienten behöver. Klienten erbjuds servicehandledning. I dessa fall kontaktar man också vid behov hyresvärden tillsammans med klienten, man avtalar till exempel om en betalningsplan eller förnyande av hyresavtalet för viss tid. Innan hyresskulden betalas delvis/helt ska man alltid göra en lägesbedömning och en plan för hur klienten klarar av boendeskyldigheterna i framtiden.

Om klienten vräks från bostaden betalas hyresskulden inte alls. Om klienten inte har realistiska möjligheter att klara av skyldigheterna som ett självständigt boende medför, betalas inte hyresskulden. I detta fall utreder man med klienten andra boende- och servicealternativ (nödinkvartering, barnskyddstjänster, anhöriga). Som orsak i alla beslut om

hyresskuld anges alltid hyresskuld. Som orsak i beslut om nödinkvartering anges bostadslöshet.

I övriga fall kan stöd för hyresskuld beviljas som förebyggande utkomststöd. Vid beviljandet av förebyggande utkomststöd bedöms klientens förmåga att klara av skyldigheterna som boendet medför i framtiden, behovet av särskilt stöd (förmedlingskonto, stödtjänst för boende, intressebevakare) samt om beviljandet av stöd för hyresskulden förebygger institutionsboende eller bostadslöshet. Bestämmelserna om förebyggande utkomststöd, till exempel stödet förebygger klientens behov av utkomststöd i fortsättningen.

När det gäller barnfamiljer ska man överväga när det är fråga om en sådan brist på skötsel av boendeutgifterna att man ska göra en barnskyddsanmälan om situationen eller begära att man tillsammans med en anställd inom barnskyddet bedömer situationen.

5.5 Tillfälligt boende för en bostadslös klient

Tillfälligt boende planeras och ordnas tillsammans med socialhandledaren eller socialarbetaren. Vid behov kan kompletterande/förebyggande utkomststöd beviljas för kostnaderna, om kostnaderna är sådana för vilka FPA inte beviljar grundläggande utkomststöd.

6 Återkrav av utkomststöd

Återkrav av beviljat utkomststöd är möjligt endast enligt 20 § i lagen om utkomststöd på de grunder som anges i paragrafen. Dessutom ska förutsättningarna och hindren för återkrav som anges i 21 § i lagen om utkomststöd beaktas. Sättet att verkställa återkraven stadgas i 22 § och 23 § i lagen. På de grunder som anges i 20 § 1 mom. i lagen om utkomststöd kommer återkrav endast på fråga om detta fastställts redan när stödet beviljades och beslutet om stöd fattades. När ett beslut förnyas ska även beslutet om återkrav alltid förnyas. Beslutet om återkrav kan inte fattas i efterhand. Ett undantag är återkrav på grundval av vilseledande uppgifter, för vilka återkrav kan göras i efterhand. (Lagen om utkomststöd 20 § 2 mom.)

Enligt 21 § 1 mom. i lagen om utkomststöd får återkrav inte äventyra den ersättningsskyldigas eller en sådan persons utkomst om vilken hen är skyldig att dra försorg. Därför kan man bli tvungen att avstå från återkrav, även om återkrav skulle ha bestämts när beslutet om beviljande av utkomststöd fattades.

Återkravet av utkomststöd får inte orsaka klienten ett nytt behov av utkomststöd.

6.1 Återkrav av förmögenhet

Om en person/familj har förmögenhet eller egendom, men förmögenheten inte är tillgänglig för den sökande vid tidpunkten för ansökan om utkomststöd, görs återkrav av det beviljade utkomststödet enligt 20 § 1 mom. 1 punkten i lagen om utkomststöd.

Enligt 21 § 2 mom. i lagen om utkomststöd kan den ersättningsskyldigas stadigvarande bostad, behövliga bostadslösöre och nödvändiga arbetsredskap dock inte säljas under hens livstid på exekutiv väg eller annars användas för återkrav av utkomststödet. Utkomststöd kan inte ens efter den ersättningsskyldiges död återkrävas ur tillgångar som avses i 3 mom. i

tidigare nämna paragraf, om indrivningen skulle äventyra en sådan persons utkomst om vilken hen har dragit eller hade varit skyldig att dra försorg.

Beslutet om återkrav vinner laga kraft först genom ett beslut av förvaltningsdomstolen, som ska sökas hos förvaltningsdomstolen senast inom tre år från det att stödet beviljades. Indrivningen av tillgångar som gjorts i samband med beviljandet av utkomststöd är till sin natur beredning av ärendet och man kan inte överklaga indrivningen.

Om ett utkomststöd som beviljats med återkrav understiger 100 euro, görs ingen indrivningsansökan i ärendet hos förvaltningsdomstolen utan återkravet slopas.

6.2 Återkrav av utkomststöd på grundval av vilseledande uppgifter

När en person med avsikt har lämnat vilseledande uppgifter/försummat anmälningsskyldigheten enligt 17 § i lagen om utkomststöd och beviljandet av stödet har grundat sig på dessa uppgifter, kan utkomststödet återkrävas av den som lämnat dessa uppgifter/försummat anmälningsskyldigheten. Beslutet om återkrav kan då fattas i efterhand. Om förseelsen är allvarlig och beviset obestridlig, kan också en begäran om utredning göras till polisen.

Återkrav på grundval av vilseledande uppgifter vinner också laga kraft först när förvaltningsdomstolen har fattat beslutet. Ansökan om återkrav av utkomststöd ska i dessa situationer göras hos förvaltningsdomstolen inom fem år från det att stödet har betalats ut. Även här förutsätts att den ersättningskyldiga har eller senare har rätt till att få sådana inkomster eller tillgångar för vilka ersättning kan uppbäras.

6.3 Återkrav av emotsedd förmån

I 23 § i lagen om utkomststöd reglerar återkrav av utkomststöd som beviljats som ett förskott på emotsedd förmån. Har utkomststöd helt eller delvis beviljats som ett förskott på emotsedd förmån, kan välfärdsområdet debitera personen emotsedda inkomster, ersättningar eller fordringar som hänför sig till den tid för vilken stöd har betalats i förskott och kvitta stödet som utbetalats i förskott mot dem. Välfärdsområdet ska omedelbart betala stödmottagaren de medel som återstår efter att utkomststödet har kvittats.

Om både FPA och välfärdsområdet kräver betalning ur samma inkomst eller fordran, ska inkomsterna eller fordringarna först betalas till FPA. FPA betalar välfärdsområdet de medel som återstår efter det att det grundläggande utkomststödet har kvittats.

Indrivningen av förmåner retroaktivt är ett så kallat anmälningsförfarande enligt 23 § i lagen om utkomststöd, där förmånsbetalaren är skyldig att retroaktivt betala en annan beviljare av utkomststöd för socialskyddsförmåner, och indrivningen förutsätter inte klientens samtycke.

6.4 Återkrav av utbetalt utkomststöd som eftervård

Om den som ansöker om utkomststöd är i eftervård i något annat välfärdsområde, kan det beviljade utkomststödet debiteras av det andra välfärdsområdet fram till 25 års ålder med stöd av barnskyddslagen. Beslutet om återkrav skickas för kännedom till det välfärdsområde som ansvarar för eftervården samt för kännedom till ekonomienheten i det egna välfärdsområdet.

Bilagor

Bilaga 1.

Är din hyra obetald? – Anvisning för klienter som ansöker om utkomststöd för hyresskuld

1. Ta reda på med din hyresvärd om du har möjlighet att göra upp en betalningsplan för skulden.
2. Om du ännu inte har ansökt om utkomststöd hos FPA, gör en retroaktiv ansökan för hela den tid för vilken hyresskulden eller en annan boendeskuld har uppstått. Stöd för hyresskuld beviljas om du har retroaktiv rätt till utkomststöd för den tid hyresskulden har uppstått.
3. Ta reda på andra möjligheter att betala din hyresskuld, får du till exempel lån från banken?
4. Sök dig till socialarbetarens eller socialhandledarens mottagning via socialbyråns rådgivning eller per telefon.
5. Ta reda på om du kan bo någon annanstans om du inte kan fortsätta att bo i ditt nuvarande hem.

Socialarbetaren/-handledaren kontaktar dig och avtalar om ett möte i ditt hem eller på byrån. Vid mötet utarbetas en lägesbedömning och en plan för hur ditt boende ska tryggas. Ta med FPA:s beslut om utkomststöd till mötet. Av särskilda skäl kan förebyggande utkomststöd beviljas av engångsnatur för de obetalda boendeutgifterna, om det tryggar ditt boende och du i framtiden kan sköta betalningen av boendeutgifterna på normalt sätt. Om du blir utan bostad och inte har någonstans att ta vägen, kan socialarbetet ordna nödinkvartering för dig inom den tillfälliga boendeservicen. Under nödinkvarteringen arbetar en socialarbetare eller handledare med dig för att ditt boende ska tryggas.